

Instruktioner till

Forskning och utveckling i den offentliga sektorn 2025 – Offentliga icke-vinstdrivande organisationer

Inledning

Er medverkan är viktig. Det fordras hög svarsfrekvens för att statistiken ska bli rättvisande och tillförlitlig.

Undersökningens syfte

Syftet är att ge en bild av resursanvändningen för forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU) i offentlig sektor. Resultaten från undersökningen används också i beräkningarna av BNP. Undersökningen följer de internationella riktlinjer som finns beskrivna i den så kallade Frascatimanualen¹ som är framtagen av OECD.

Publicering av resultat

Resultatet av undersökningen kommer att publiceras på SCB:s webbplats: www.scb.se/uf0301

Visningsexemplar

På uppgiftslämnarsidan (<https://www.scb.se/fou-off>) finns ett visningsexemplar av blanketten med instruktioner kring varje fråga. Denna instruktion är ett komplement till visningsexemplet med ytterligare förtydliganden och exempel.

Återrapport

Till er hjälp när ni besvarar enkäten har ni tillgång till återrapporten. Där kan ni se hur er organisation besvarade enkäten vid förra insamlingsomgången.

Återrapporten är inte färdig statistik utan ska användas som ett hjälpmedel för att kontrollera och underlätta när er organisation ska lämna uppgifter till årets enkät.

¹ [Frascatimanualen](#)

Definitioner och förklaringar

Forskning och utveckling (FoU)²

Forskning och utveckling (FoU) består av kreativt och systematiskt arbete med syfte att öka kunskapsmängden samt att hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap inom vetenskapens alla fält.

För att en aktivitet ska räknas som FoU ska den karaktäriseras av:

- **Nyskapande:** FoU-verksamheten har som syfte att skapa ny kunskap samt hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap.
- **Kreativitet:** FoU-verksamheten baseras på originella koncept och hypoteser.
- **Ovisshet:** FoU-verksamhetens utfall går inte att med säkerhet veta på förhand. Ovissheten gäller även åtgången av ekonomiska och personella resurser.
- **Systematik:** FoU-verksamheten utförs systematiskt samt är planerad och budgeterad.
- **Överförbarhet och/eller reproducerbarhet:** FoU-verksamheten avser leda till resultat som potentiellt kan överföras och/eller reproduceras.

Typ av FoU-verksamhet³

Frascatimanualen definierar tre typer av FoU:

Grundforskning är ett systematiskt arbete för att söka efter ny kunskap eller nya idéer utan en bestämd tillämpning i sikte.

Tillämpad forskning är ett systematiskt arbete för att söka efter ny kunskap eller nya idéer med en bestämd tillämpning i sikte.

Utvecklingsverksamhet är ett experimentellt, systematiskt arbete som utnyttjar forskningsresultat, vetenskapliga kunskaper eller nya idéer för att åstadkomma nya material, varor, tjänster, processer, system, metoder eller väsentliga förbättringar av redan existerande sådana.

FoU är inte beroende av inom vilken del av organisationen den utförs eller av utbildningsnivån hos de som arbetar i ett projekt. Att ett projekt organisatoriskt hör hemma på en FoU-enhet eller utvecklingsenhet innebär inte per automatik att det är ett FoU-projekt. Inte heller utgör ett projekt nödvändigtvis FoU för att det utförs av forskarutbildad personal. Omvänt kan ett projekt utgöra FoU trots att det bedrivs av personal som saknar forskarutbildning och/eller utförs i en enhet som inte regelbundet jobbar med FoU.

² OECD, Frascati Manual 2015: *Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development* (FM15), 2015. s. 44.

³ FM15, s. 50.

Ett organisations FoU-verksamhet kan bestå av egen och/eller utlagd FoU

Egen FoU är den FoU-verksamhet som har utförts i Sverige av organisationens egen personal eller av konsulter i FoU-projekt som letts av er organisation. Till egen FoU räknas även FoU som gjorts på beställning av andra.

Utlagd FoU är den FoU-verksamhet som har utförts av någon annan i Sverige eller i utlandet, men som ni betalar för. Till utlagd FoU räknas medel som betalats ut för FoU till andra organisationer där ni förbehåller er rätten till resultatet (uppdrag) och där ni inte gör det (bidrag), som t.ex. bidrag till universitet och högskolor.

Gränsdragning mellan FoU och verksamhet som inte ska räknas som FoU

Det kan vara svårt att göra gränsdragningar mellan forskningsverksamheten och övrig verksamhet på en organisation. Ytterligare problematik finns i gränsdragningen mellan FoU och innovation, där FoU ofta ses som en förutsättning för innovation men innovation inte nödvändigtvis är FoU.

Grundkriteriet för att skilja FoU från närstående verksamhet är att det inom FoU ska **finnas ett väsentligt nyhetsinslag och att vetenskaplig eller teknisk osäkerhet ska undanröjas**. Med osäkerhet avses de fall då det finns ett problem vars lösning inte är uppenbar för någon som har god uppfattning om den grundläggande, allmänt använda kunskap och teknik som finns på området i fråga. Ovisshet ska även gälla åtgången av ekonomiska och personella resurser.

Ett normalt konstruktions- eller undersökningsarbete som följer etablerade rutiner, räknas inte till FoU, även om arbetet utförs av forskarutbildad personal. Införandet av nya metoder, system eller processer som tidigare använts på samma sätt av andra organisationer är inte att räkna som FoU utan handlar istället om innovation.

Vid uppstarten av serieproduktion räknas utveckling och konstruktion av den första prototypen som FoU, men däremot inte tillverkning av den första serienheten, även om viss anpassning i produktionsprocessen behövs. Att verifiera resultaten av en befintlig produkt eller process kan vara FoU om det till exempel uppstår problem som behöver lösas med ytterligare forskning.

När är produktutveckling FoU?

Produktutveckling innebär arbetet att omvandla en idé eller ett behov till en ny eller förbättrad produkt (en vara eller tjänst). För att utvecklingsarbetet inom produktutveckling ska räknas som FoU ska det bland annat finnas ett väsentligt nyhetsinslag, även för personer som arbetar med utvecklingsarbetet och har god uppfattning om den grundläggande, allmänt använda kunskap och teknik som finns på området. Det ska också finnas en ovisshet om resultaten av

produktutvecklingen, som skulle kunna vara negativa. Utvecklingsverksamheten ska inte längre räknas till FoU när kriterierna för FoU (nyskapande, kreativ, oviss, systematisk, överförbar/reproducerbar) inte längre uppfylls.

När är mjukvaruutveckling FoU?

För att mjukvaruutvecklingsprojekt ska räknas som FoU måste det resultera i vetenskapliga och/eller tekniska framsteg, och syftet med projektet ska vara den systematiska lösningen av en vetenskaplig och/eller teknisk osäkerhet.

Mjukvaruutveckling där mjukvaran i sig är slutprodukt eller en del av en slutprodukt utgör FoU om kriterierna för FoU är uppfyllda. Mjukvaruutveckling är ofta en viktig del av många projekt som i sig inte är FoU-projekt, och i dessa fall betraktas mjukvaruutveckling som FoU om det leder till framsteg inom programvaruteknik. Uppdatering, tillägg eller förändring av befintliga program eller system utgör därmed FoU om det resulterar i vetenskapliga eller tekniska framsteg och skapar ny kunskap. Användning av mjukvara för en ny applikation eller nytt syfte utgör i sig inte ett framsteg och räknas inte som FoU.

Exempel på när mjukvaruutveckling **är** FoU:

- Utveckling av nya operativsystem eller programmeringsspråk.
- Design och implementering av nya sökmotorer baserat på originell teknologi.
- Försök att lösa konflikter inom hårdvara eller mjukvara genom omkonstruktion av ett system eller nätverk.
- Skapandet av nya eller mer effektiva algoritmer baserat på ny teknik.
- Skapandet av ny och originell säkerhetsteknik och kryptering.

Exempel på när mjukvaruutveckling **inte är** FoU:

- Utveckling av mjukvaror för affärssystem och informationssystem genom användning av kända metoder och befintliga mjukvaruverktyg.
- Tillägg av användarfunktionalitet till befintliga applikationer.
- Utveckling av webbplats eller mjukvara med hjälp av befintliga verktyg.
- Användning av standardmetoder för kryptering, säkerhetsverifiering samt test av dataintegritet.
- Rutinmässig felsökning av befintliga system och program som sker efter avslutad utvecklingsverksamhet.
- Anpassning av en produkt för en specifik användning där anpassningen inte resulterar i ny kunskap som bidragit till en signifikant förbättring av basprogrammet.

Exempel på FoU-verksamhet:

- Forskningsverksamhet som bedrivs inom organisationen för anslagsmedel eller utlysta forskningsmedel,

- Forskning i samverkan med universitet och högskolor samt forskningsbidrag till universitet,
- Forskningsprojekt som läggs ut på universitet och högskolor,
- Vetenskaplig handling,
- Utvärderingar baserade på vetenskapliga metoder eller med en vetenskaplig ansats,
- Utvecklingsarbete inom samhällsvetenskap och humaniora inriktat på vidarebearbetning och utveckling av tankar, idéer och forskningsrön,
- Kliniska studier fas 1–3.

Till FoU-verksamhet räknas som regel inte:

- Utbildning och kompetensutveckling,
- Handläggning av ärenden,
- Kompetensutveckling,
- Dokumentations-och informationsservice av allmän karaktär,
- Rutinmässig kvalitetskontroll och provning,
- Rutinmässig insamling av data och statistik med allmänt syfte,
- Rutinmässig sammanställning av litteratur utan syftet att generera ny kunskap.
- Rutinmässig utveckling/förbättring av programvara samt annan verksamhet av rutinartat slag som har att göra med programvara,
- Att sprida information om avslutade forskningsprojekt.
- Demonstrationsprojekt utifrån redan existerande konventioner.
- Tillgängliggörande av data.
- Marknadsundersökningar.
- Tillhandahållandet av forskningsinfrastruktur.
- Skapa arenor och nätverk för samverkan och kunskapsutveckling.
- Delta vid forskningsseminarium.
- Generellt sett kliniska studier fas 4.

Blanketten består av fyra avsnitt (A-D) med uppgiftsskyldighet och en femte del (E) som är frivillig. Följande avsnitt beskriver de punkter som är särskilt viktiga att tänka på när respektive avsnitt besvaras.

A. Finansiering av FoU som utförts av andra 2025 (Utlagd FoU)

I detta avsnitt ska ni redovisa FoU som utförts av någon annan, i Sverige eller utomlands, och som er organisation betalar för. Utbetalde FoU-medel som ni givit som bidrag till andra utförare så väl som FoU-medel som ni givit till andra på uppdrag av er ska inkluderas. Uppgifterna får uppskattas.

A2. Utlagd FoU efter mottagare

I denna fråga ska ni ange era utgifter för utlagd FoU efter typ av mottagande enhet. Utlagd FoU är FoU som ni finansierar men inte själv utför.

För att räknas som utlagd FoU ska finansieringen komma från **egna interna medel**, det vill säga resurser som ni själva har kontroll över och där ni fattar beslut om hur de används för FoU. Om ni endast vidareförmedlar medel från en annan aktör, utan att själva besluta om hur FoU-verksamheten ska utformas eller genomföras, ska dessa medel inte räknas här. Endast den aktör som fattar beslut om FoU-insatsen ska rapportera utgiften.

Kostnader för konsulter och inhyrd personal (extern personal) ska ingå i utlagd FoU om deras arbete sker utan inblandning, utanför er FoU-verksamhet. I annat fall betraktas projektet som egen FoU och redovisas i avsnitt B. **Alla belopp ska anges i tusental kronor.** Uppgifterna får uppskattas.

A3. Utlagd FoU fördelad efter typ av finansiering

I denna fråga ska de totala utgifterna för egen FoU fördelas typ av finansiering; uppdrag respektive bidrag. **Fördelningen ska anges i procent som heltal.** Uppgifterna får uppskattas.

Uppdrag innebär att ni, genom beställning, låtit andra utanför den egna organisationen (i Sverige eller utomlands) utföra FoU-arbetet åt er. Den betalande parten, er organisation, förbehåller sig rätten till resultatet.

Bidrag innebär att ni finansierat FoU-verksamhet som understöd till andra utanför den egna organisationen (i Sverige eller utomlands). Den mottagande parten förbehåller sig rätten till resultatet.

B. Utgifter för egen FoU som utförts av er (egen FoU)

I detta avsnitt ska ni redovisa FoU som utförts i Sverige av er egen organisation. Till egen FoU räknas även FoU som gjorts på beställning av andra och som utförts under ledning av er personal. *Uppgifterna får uppskattas.*

B2. Egen FoU fördelad efter typ av utgift

I denna fråga ni ange era utgifter för egen FoU efter typ av utgift. Organisationens interna redovisning är inte alltid anpassad för att svara på forskningsstatistiska uppgifter, varför flera olika underlag eller schabloner kan behöva användas. Redovisa belopp exklusive avdragsgill moms. **Alla belopp ska anges i tusental kronor.** *Uppgifterna får uppskattas.*

Rörelsekostnader⁴

I rörelsekostnader ingår ersättning till anställda, kostnader för konsulter och övrig inhyrd personal samt övriga rörelsekostnader.

Ersättning till anställda

Avser ersättning för den del av arbetstiden anställda ägnar sig åt organisationens FoU-verksamhet. Kostnader avser lön, andra ersättningar, till exempel traktamenten i samband med resor samt naturaförmåner. Vidare ingår lagstadgade arbetsgivaravgifter, and kollektiva avgifter och pension. Ersättningar som avser ledning och administration av FoU-arbete ingår också.

Kostnader för konsulter och inhyrd personal

Kostnad för konsulter och inhyrd personal ska ingå som rörelsekostnad om:

- FoU-projektet leds av er organisation, och
- Konsulterna och den inhyrda personalen utför sitt arbete i er FoU-verksamhet.

Om de två ovanstående punkterna inte är uppfyllda betraktas projektet som utlagd FoU och kostnaderna redovisas i avsnitt A.

Övriga rörelsekostnader

Omfattar overheadkostnader för material, utrustning och tjänster för användning inom er FoU-verksamhet. Exempel är kostnader för värme, elektricitet, städning, reparation och underhåll av egna lokaler som kostnader för hyra lokaler. Andra exempel är förbrukningsmaterial, försäkringar, telefon, böcker och kontorsmaterial och så vidare. FoU-verksamhetens andel (eventuellt debiterad som pålägg) av kostnader för administration ska också ingå.

⁴ FM15, s. 113.

Ytterligare exempel är kostnader för små prototyper eller modeller som tagits fram av annan part, laboratoriematerial, leasing av maskiner eller utrustning samt kostnader för royalties och licenser för programvaror och nyttjande av patent eller andra immateriella tillgångar.

Exkludera avskrivningar⁵ på byggnader, maskiner/inventarier, programvaror eller andra tillgångar. Skälen till detta enligt de internationella riktlinjerna i Frascatimanualen (OECD) är följande:

- Om avskrivningar ingår i rörelsekostnaderna skulle detta resultera i en dubbelräkning när totala FoU-utgifter räknas fram (summan av rörelsekostnader och investeringar).
- Det finns olikheter i skattelagstiftningen i olika länder.

Investeringar⁶

I investeringar ingår investeringar i byggnader, mark och fastigheter, maskiner och inventarier, programvaror samt andra immateriella anläggningstillgångar.

Med investeringar menas ökning av anskaffningsvärden vid inköp eller nedlagda utgifter för materiella och immateriella anläggningstillgångar. Uppgifterna omfattar både investeringar avsedda för enbart FoU-arbete och FoU-verksamhetens andel av gemensamma investeringar. En uppskattning av FoU-verksamhetens andel av investeringar kan till exempel baseras på andelen FoU-personal som använder tillgången i förhållande till all personal som använder tillgången.

Om organisationen mottagit bidrag från stat eller EU för hela eller delar av anskaffningskostnaden ska den redovisas brutto, det vill säga före avdrag för bidraget.

Investeringar i byggnader, mark och fastigheter

Omfattar ny, till- och ombyggnadsarbeten samt köp av byggnader och mark för FoU-verksamhet. Pågående nyanläggningar avseende byggnader och mark ingår också.

Investeringar i maskiner och inventarier

Omfattar inköp eller nedlagda utgifter för maskiner och andra tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer för FoU-verksamhet.

Investeringar i programvaror

Omfattar inköp eller nedlagda utgifter för programvaror för användning inom FoU-verksamhet.

Andra immateriella anläggningstillgångar

⁵ FM15, s. 118.

⁶ FM15, s.119.

Omfattar inköp av patent och licenser och andra immateriella tillgångar för användning inom er FoU-verksamhet. Exkludera investeringar i goodwill och varumärken.

B3. Egen FoU efter finansieringskälla

I denna fråga ska de totala utgifterna för egen FoU fördelas efter finansieringskälla. **Alla belopp ska anges i tusental kronor.** *Uppgifterna får uppskattas.*

B4. Egen FoU fördelad efter typ av FoU

I denna fråga ska ni fördela era utgifter för egen FoU efter typ av FoU (grundforskning, tillämpad forskning respektive utvecklingsverksamhet), i procent.

B5. Egen FoU fördelad efter forskningsämnesområde

I denna fråga ska de totala utgifterna för egen FoU fördelas efter forskningsämnesområde. Indelningen följer Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2025⁷ där den första siffran i forskningsämnet anger forskningsämnesområde, exempelvis forskningsämnesgruppen samhällsbyggnadsteknik som har den tresiffriga koden 201 går under forskningsämnesområde 2, teknik. **Alla belopp ska anges i tusental kronor.** *Uppgifterna får uppskattas.*

⁷ Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2025

C. Personal i egen FoU-verksamhet 2025

I detta avsnitt ska ni redovisa uppgifter om FoU-personal⁸ i er FoU-verksamhet. FoU-personal avser all personal som är direkt engagerade i er organisations FoU-verksamhet, anställda såväl som konsulter och inhyrd personal (extern personal). *Uppgifterna får uppskattas.*

C1. Antal anställda i FoU-verksamheten

I denna fråga ska ni redovisa antal anställda i er egen FoU-verksamhet den 31/12 fördelat efter yrke och kön. Redovisa endast anställda som arbetat motsvarande minst 10 procent av en heltid inom FoU-verksamheten.

Forskare, produktutvecklare eller motsvarande⁹

Personal som på ett strukturerat och yrkesmässigt sätt arbetar med att ta fram ny kunskap genom att utveckla teorier och modeller eller med att skapa nya produkter, processer, metoder och system samt med ledning och styrning av sådana projekt.

Inkludera även chefer och föreståndare sysselsatta med planering och ledning av de vetenskapliga och tekniska aspekterna av forskningsarbetet.

Forskarstuderande (på doktorsnivå) som är engagerade i FoU ska också räknas som forskare. De har normalt en högskoleexamen och sysslar med forskning som en del av sin forskarutbildning.

Exempel på benämningar:

- Biolog
- Civilingenjör
- Dataspecialist
- Doktorand
- Farmakolog
- Forskare
- Forskarstuderande
- Forsknings- och utvecklingschef
- Forskningschef
- Forskningsledare
- Fysiker
- Kemist
- Läkare
- Systemerare eller programmerare
- Utvecklingschef

⁸ FM15, s. 151.

⁹ FM15, s.162.

Understödjande personal

Understödjande personal avser teknisk personal och administrativ personal.

Teknisk personal¹⁰ och motsvarande är personer vars huvudsakliga arbetsuppgifter kräver fackkunskaper och erfarenhet inom ett eller flera områden som teknikvetenskap, naturvetenskap, medicin eller samhällsvetenskap och humaniora. Teknisk personal deltar i FoU genom att utföra vetenskapliga och tekniska arbetsuppgifter som innebär tillämpning av operativa begrepp och metoder, normalt under överinseende av forskare. Motsvarande personal utför liknande FoU-arbete inom samhällsvetenskap och humaniora under överinseende av forskare.

I deras arbetsuppgifter ingår:

- Söka i litteraturförteckningar och välja ut relevant material från arkiv och bibliotek
- Iordningställa dataprogram
- Utföra experiment, tester och analyser
- Iordningsställa material och utrustning för experiment, tester och analyser
- Registrera mätningar, göra beräkningar och framställa tabeller och diagram
- Utföra statistiska undersökningar och intervjuer

Exempel på benämningar:

- Biomedicinska analytiker
- Dataoperatör
- Datatekniker
- Forskningslaborant
- Ingenjör
- Laborant
- Laboratorieassistent
- Laboratoriebiträde
- Tekniker

Administrativ personal¹¹ inkluderar sekreterare och annan kontorspersonal som deltar i FoU-projekt eller är direkt knutna till sådana projekt. Till denna kategori räknas också chefer och administratörer som huvudsakligen sysslar med ekonomi- och personalfrågor och allmän administration av verksamhet som direkt betjänar FoU-projekt.

Exempel på benämningar:

- Administrativa assistenter
- Dataregistrerare
- Ekonomiassistent

¹⁰ FM15, s.163.

¹¹ FM15, s. 164.

- Kontorist
- Sekreterare

C2. Antal extern personal i FoU-verksamheten

I denna fråga ska ni redovisa antal extern personal i er FoU-verksamhet den 31/12 fördelat efter yrke och kön. Redovisa endast extern personal som arbetat motsvarande minst 10 procent av en heltid inom FoU-verksamheten.

Extern FoU-personal omfattar konsulter och inhyrd personal och avser sådan personal som antingen är oberoende, det vill säga driver en egen konsultfirma, eller som är beroende, det vill säga anställda hos ett annat företag eller organisation.

Extern personal ska redovisas här om:

- De arbetar i ett FoU-projekt som drivs av er
- De utför sitt arbete i er FoU-verksamhet

Om de två ovanstående punkterna inte uppfylls anses den externa personalen inte ingå i er egen FoU-verksamhet.

C3. Antal helårspersoner av anställda i FoU-verksamheten

I denna fråga ska ni redovisa antal helårspersoner i er FoU-verksamhet som utfördes av anställda under året fördelat efter yrke och kön. Redovisa endast anställda som arbetat motsvarande minst 10 procent av en heltid inom FoU-verksamheten.

En helårsperson¹² motsvarar det arbete som en heltidsanställd person utför under ett år. En heltidsanställd som ägnar halva sin arbetstid åt FoU utför arbete som motsvarar 0,5 helårspersoner. En person kan aldrig utföra mer arbete än det som motsvarar en helårsperson, även om personen i fråga har arbetat övertid.

Exempel på uträkning av helårspersoner:

- En heltidsanställd ägnar 30 % av sin arbetstid till FoU under ett år: $(1 \times 1 \times 0.3) = 0,3$ helårspersoner.
- En heltidsanställd ägnar 100 % av sin arbetstid till FoU, men är enbart anställd under halva året: $(1 \times 0.5 \times 1) = 0,5$ helårspersoner.
- En heltidsanställd ägnar 40 % av sin arbetstid till FoU under halva året (personen är bara aktiv 6 månader per år): $(1 \times 0.5 \times 0.4) = 0,2$ helårspersoner.

¹² FM15, s. 166.

- En deltidsanställd som arbetar 40 % av ett heltidsår och som ägnar 60 % av sin arbetstid på FoU under halva året (personen är bara aktiv i 6 månader per år): $(0.4 \times 0.5 \times 0.6) = 0,12$ helårspersoner.

C4. Antal helårspersoner av extern personal i FoU-verksamheten

I denna fråga ska ni redovisa antal helårspersoner i er FoU-verksamhet som utfördes av extern personal under året fördelat efter yrke och kön. Redovisa endast extern personal som arbetat motsvarande minst 10 procent av en heltid inom FoU-verksamheten.

D. Prognos för egen FoU-verksamhet 2026

I detta avsnitt ska ni redovisa er organisations prognos för egen FoU under innevarande år. *Uppgifterna får uppskattas.*

I **fråga D2** efterfrågas prognos av totalsumman, rörelsekostnader och investeringar, för egen FoU under året.

I **fråga D3** efterfrågas prognos av antal helårspersoner som kommer utföras av anställda i er FoU-verksamhet under året. Uppgifterna ska redovisas fördelat efter yrke.

I **fråga D4** efterfrågas prognos av antal helårspersoner som kommer utföras av extern personal i er FoU-verksamhet under året. Uppgifterna ska redovisas fördelat efter yrke.

E. Övriga upplysningar

I detta avsnitt kan ni lämna kommentarer gällande övriga upplysningar som ni vill förmedla. Det finns även möjlighet att ange hur lång tid det tog att besvara blanketten. Räkna även med den tid det tagit att sammanställa nödvändiga underlag för att kunna lämna de efterfrågade uppgifterna. *Avsnittet är frivilligt att besvara.*

Tack för er medverkan!